

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

Гресь Юлія Олегівна РЕФЛЕКСИВНЕ МИСЛЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО.....	504
Загородній Ігор Вікторович ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ПЕРЕВІРКИ НА ПОЛІГРАФІ ПРИ ПРОВЕДЕННІ КАДРОВОГО ДОБОРУ НА СЛУЖБУ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ	506
Колодіна Анна Сергіївна ЩОДО ПИТАННЯ АЛГОРИТМІЗАЦІЇ СЛІДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	508
Хижняк Євген Сергійович, Холод Олег Володимирович ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	511
Чіпко Наталія Василівна, Лисяк Назар Васильович РОЛЬ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ШАХРАЙСТВА В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ	512
Шишацька Юлія Олегівна ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА	515
Чернов Олександр Віталійович МОДУС ОПЕРАНДІ ЯК ВИЗНАЧНА КРИМІНАЛІСТИЧНА КАТЕГОРІЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ УМИСНИХ ВБИВСТВ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	519
Єленич Світлана Ігравівна ОДЕСЬКА КРИМІНАЛІСТИЧНА ШКОЛА: ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ МОДЕЛІ ОБ'ЄДНАННЯ ВЧЕНИХ.....	521
Стаурська Олександра Миколаївна ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ЗБУТУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ЩО ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ З ВИКОРИСТАННЯМ КІБЕРПРОСТОРУ	524
Абу Еласал Анна Олександрівна ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ ОСІБ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ЛЕГАЛІЗАЦІЮ ДОХОДІВ ВІД КОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	526
Алексєєва Ліна Леонідівна ФОРМИ ВИКОРИСТАННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ РОЗСЛІДУВАНЬ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ	528
Бершавська Анастасія Сергіївна ДО ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЗНАЧУЩОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЗЛОЧИНИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ПОСОБНИЦТВОМ АГРЕСОРУ	530
Горобець Євген Вікторович ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	531
Єлхін Олексій Володимирович ЦИФРОВІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК ФОРМА ВИКОРИСТАННЯ ДОХОДІВ, СФОРМОВАНИХ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	533
Кривда Людмила Русланівна ДОПОМОГА СУДОВО-МЕДИЧНОГО ЕКСПЕРТА (СПЕЦІАЛІСТА) В ОГЛЯДІ ТРУПА НА МІСЦІ ПОДІЇ	535
Кухарук Ігор Миколайович ІНСТИТУТ АДВОКАТСЬКОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЯК ФОРМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ЗМАГАЛЬНОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	537
Кучеров Дмитро Сергійович ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АУДІО- ТА ВІДЕОКОНТРОЛЮ ОСОБИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ПОДАТКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	539
Луцюк Роман Петрович СТРУКТУРА ТА ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПІЗНАННЯ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	541
Макогін Ірина Володимирівна ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ВБИВСТВ, ВЧИНЕНИХ З НЕОБЕРЕЖНОСТІ	543
Мурашко Анастасія Сергіївна МОДЕЛІ ЗАЛУЧЕННЯ СПЕЦІАЛІСТА-ПРОФАЙЛЕРА В МЕЖАХ ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	545
Наумович Ігор Сергійович ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НЕБЕЗПЕЧНИХ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ	546
Паламарчук Олексій Олександрович ЩОДО ПИТАННЯ НАДАННЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИСТОСТІ ЗЛОЧИНЦЯ У СКЛАДІ ЗЛОЧИННОГО УГРУПУВАННЯ.....	548
Пишненко Ірина Юрївна КРИМІНАЛІСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ З РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	551

КРИМІНАЛІСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ З РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Успішність процесу розслідування багато в чому залежить від того інструментарію, яким користується слідчий у своїй діяльності. Тому слідчий мусить чітко розуміти, які обставини протиправної події йому необхідно встановити, у який спосіб та якими засобами і методами він може скористатися. Крім того важливо усвідомлювати, що за своєю сутністю діяльність з розкриття та розслідування кримінальних правопорушень є пізнавальною [1, с. 536], а отже передбачає можливість застосування широкого кола методів, серед яких особливе місце посідає метод криміналістичного моделювання.

У загальнофілософському контексті під методом моделювання розуміють дослідження будь-яких явищ та процесів шляхом побудови й вивчення їх моделей, тобто штучно створених ідеальних або матеріальних систем, які відтворюють об'єкт дослідження та здатні замінити його таким чином, що аналіз цих систем сприяє отриманню нової інформації [2, с.5].

Закономірним є використання методу моделювання в ході розслідування кримінальних правопорушень при розробці і перевірці версій, плануванні здійснення кримінального провадження, підготовці і проведенні окремих слідчих дій і тактичних операцій. Перші рекомендації з використання моделювання в слідчий і судовій практиці були відображені в роботах австрійського криміналіста Ганса Гросса, який хоча прямо й вживав терміни «модель» та «моделювання», однак рекомендував слідчим відтворювати при розслідуванні злочинів уявну картину події і застосовувати її для пошуку злочинців, тим самим описуючи окремі положення ідеального моделювання [3].

Криміналістичне моделювання є дієвим інструментом у розслідуванні, що використовується для аналізу та розуміння обставин злочинної події. Однією із найпоширеніших форм реалізації методу моделювання в рамках кримінального провадження є проведення слідчого експерименту, який спрямований на реконструкцію подій, отримання нових доказів та перевірку вже наявних. Відтворення обстановки та умов, схожих з тими, у яких безпосередньо відбувалася злочинна подія, що досліджується, є необхідною умовою правильного проведення слідчого експерименту [4]. Перш за все, криміналістичне моделювання забезпечує можливість віртуальної або фізичної реконструкції сцени злочину. Це включає в себе відтворення географічного розташування об'єктів, руху учасників подій та взаємодії між ними. За допомогою комп'ютерних програм або створення фізичних макетів можна точно відтворити сцену злочину, що дозволяє збирати докази та аналізувати їх із більшою точністю.

Далі, криміналістичне моделювання дозволяє проводити експерименти для відтворення можливих сценаріїв подій, що могли мати місце під час вчинення протиправного діяння. Шляхом аналізу динаміки та взаємодії різних факторів можна прогнозувати, як могли чи можуть розвиватися події в різних ситуаціях. Це дозволяє слідчим та експертам робити обґрунтовані рішення щодо подальшого здійснення розслідування та встановлення відповідальної за вчинення протиправного діяння особи.

Також варто зазначити, що криміналістичне моделювання може бути використане для аналізу різних факторів, які можуть впливати на хід злочинної події. Наприклад, воно може допомогти визначити, які чинники, такі як погодні умови, освітлення або обмеження видимості, могли вплинути на дії злочинців та свідків, на особливості сприйняття обставин кримінального правопорушення їх учасниками. Це дозволяє розуміти контекст та умови, в яких відбувалися події, що допомагає встановити обставини злочину більш точно.

Крім того, використання методу криміналістичного моделювання спрямоване на забезпечення якісного та повного дослідження та аналізу доказів, зібраних на місці події. Зокрема, моделювання може використовуватися для встановлення та розуміння механізму утворення різноманітних слідів, таких як відбитки пальців, сліди взуття, сліди пострілу тощо, а також внутрішньої логіки їх взаємозв'язку між собою. Шляхом віртуального моделювання або експериментальних досліджень можна встановити, які обставини могли призвести до виникнення конкретних слідів та їх взаємозв'язок з іншими елементами картини злочину на місці події. Криміналістичне моделювання може також використовуватися для встановлення орієнтуючих характеристик особи злочинця. Наприклад, на основі дослідження об'ємних слідів взуття, особливостей їх розташування на місці події, можна зробити припущення про зріст особи, вагу, швидкість руху тощо. Це може стати важливою інформацією для подальшого розслідування та встановлення особи злочинця.

Разом з тим, криміналістичне моделювання може допомогти в прогнозуванні можливих дій злочинця не лише під час вчинення кримінального правопорушення, але й також після нього. Шляхом аналізу різних факторів, таких як обставини слідової картини на місці події, взаємодія між учасниками події та можливі перешкоди реалізації злочинного умислу, можна зрозуміти, які кроки міг здійснювати злочинець та які можливі наслідки цих дій мають залишитися на місці події або на самому злочинцеві, а також змодельовати можливу поведінку злочинця після вчинення кримінального правопорушення.

Підсумуємо, що криміналістичне моделювання є невід'ємною частиною процесу розслідування, а результати, які можуть бути здобуті за рахунок його використання, є досить важливими, адже впливають на організацію та здійснення розслідування в цілому, планування та проведення окремих слідчих дій чи тактичних операцій задля перевірки наявних та пошуку нових доказів, а також отримання орієнтуючої інформації. Використання методу криміналістичного моделювання допомагає зрозуміти, які події та обставини могли мати місце під час вчинення злочинних дій, якими мотивами та цілями керувався злочинець, які біологічні, соціальні та психологічні ознаки йому притаманні, як злочинець діяв безпосередньо після вчинення кримінального правопорушення або діятиме у подальшому.

Список використаних джерел

1. Загородній В. Є., Тіщенко В. В. Пізнавально-інформаційна діяльність у розслідуванні: технологічний та евристичний аспекти. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. до 25річчя Нац. унту «Одес. юрид. акад.» та 175-річчя Одес. шк. права (м. Одеса, 17 черв. 2022 р.) : у 2 т. / за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса, 2022. Т. 2. С. 536–539.
2. Лопатєв А. О. Моделювання як методологія пізнання. *Теорія та методика фізичного виховання*. 2007. № 8. С. 4–10.
3. Мовсесян В. А., Адоєвська А. І. Криміналістичне значення моделювання особи злочинця за його слідами. *Судово-експертна діяльність: сучасний стан та перспективи розвитку* : зб. матеріалів круглого столу / Навч.-наук. інт підготовки фахівців для експертно-криміналіст. підрозділів Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2015. URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/64ae9f8f-e8ad-4e01-b693-c9cdb677aca8/content>.
4. Негребецький В. Використання методу криміналістичної реконструкції під час слідчого експерименту. *Підприємство, господарство і право*. 2018. № 5. С. 253–257.

Ключові слова: метод моделювання, криміналістичне моделювання, досудове розслідування, кримінальне провадження, слідчі (розшукові) дії.

Keywords: modeling method, criminalistics modeling, pre-trial investigation, criminal proceedings, investigative (search) actions.